

Jak rozvíjet předškoláky

Úvodem k otázkám přípravy dítěte na vstup do první třídy:

Když hovoříme o tom, že je vhodné dítě co nejlépe připravit na vstup do 1. třídy, určitě tím nemáme na mysli například to, že by se dítě ještě před zahájením docházky do školy mělo učit poznávat písmena nebo je psát, nebo že by mělo umět vyjmenovat řadu čísel od jedné až do sta. Měli bychom se ale zaměřit na jednotlivé oblasti, které můžeme označit jako velmi důležité pro **následné** zvládnutí dovedností čtení, psaní a počítání. K těmto oblastem patří zejména oblast zrakového a sluchového vnímání, početní představivost, paměť, vyjadřovací schopnosti, oblast jemné motoriky a grafomotoriky a v neposlední řadě schopnost udržet již po určitou dobu pozornost při jedné požadované činnosti a také zvládnout společnou činnost ve skupině pod vedením autority (učitele). Každá z oblastí, pro kterou vám zde doporučujeme postupy na procvičování, má tedy v procesu učení se čtení, psaní a počítání důležitou roli a právě na jejich rozvoj bychom se v rámci přípravy dítěte do školy měli zaměřit. Například: pro to, aby se dítěti při učení nepletla písmena, která vypadají podobně (např. *n/m*, *d/b*, *a/e*), potřebuje mít dítě dobře rozvinutou zrakovou diferenciaci. Aby si písmena dokázalo zapamatovat, potřebuje dobře rozvinutou zrakovou paměť. Aby později dokázalo správně napsat celé slovo, musí ho umět rozložit na jednotlivé hlásky a k tomu potřebuje sluchovou analýzu. Slovo, které má psát, musí dokázat správně rozlišit od slov, která znějí podobně (například: *kosa/koza*). K tomu potřebuje dobrou sluchovou diferenciaci. Po dobu, než slovo napíše, ho musí dokázat udržet v paměti a k tomu pak potřebuje již přiměřeně vyžralou sluchovou paměť.

Níže vám tedy uvádíme konkrétní náměty pro nácvik dovedností, které jsme se pro přehlednost snažili setřídit do určitých skupin – dovednostních oblastí. Kromě našich doporučení zde uvádíme také další zdroje, ze kterých je možné čerpat podrobnější informace a návody pro práci s předškolním dítětem. Jedná se o publikace, které často tvoří soubory pracovních listů. *(Vzhledem k široké nabídce těchto materiálů na současném trhu nejsme schopni podat jejich úplný přehled. Při jeho sestavování jsme se tak řídili zejména tím, s čím máme ze své praxe zkušenosti a co se nám při práci s dětmi osvědčilo. Podobně jsme vybrali také některé z internetových odkazů a portálů, které jsme objevili a které se nám zdály obsahem a přehledností jako dobře zpracované. Neznamená to ale, že další jiné publikace nebo webové zdroje musí být méně užitečné či vhodné. Jen není v našich silách vyhodnotit a zpracovat vše, co se dnes nabízí.)*

Obecně lze ještě doporučit v úvodu, že je žádoucí snažit se při používání jednotlivých cvičení postupovat vývojově – tedy od úkolů méně náročných k těm náročnějším. To znamená snažit se najít pro dítě jednodušší formu úkolu v případě, kdy je patrné, že dítě zatím jeho náročnější formu nezvládá. To znamená snažit se najít takový úkol, který je svou podstatou podobný (zaměřený na stejné schopnosti či dovednosti), ale svou náročností je jednodušší. A až po jeho zvládnutí

pak dítě stavět před jeho náročnější formu. Dítě nemusí být nutně úspěšné úplně stoprocentně v daném cvičení (plnění úkolů), ale je nezbytné si ověřovat, zda dokázalo skutečně správně pochopit, co se od něj v předkládaném úkolu očekává. Převažující zážitek úspěchu nad občasným nezdarem při procvičování je také důležitý pro další motivovanost dítěte a v neposlední řadě i pro budování jeho potřebné sebedůvěry! S odhadem přiměřené vývojové náročnosti úkolů pro jednotlivé oblasti může dobře pomoci publikace **Diagnostika dítěte předškolního věku** od autorky Jiřiny Bednářové. Tato praktická publikace je dle našeho názoru srozumitelně zpracovaná nejen pro učitelky MŠ, ale i pro běžné rodiče předškoláků.

Další naše informace ke školní zralosti a k otázkám jejího posuzování naleznete zde:

http://pppnj.cz/Stranky/Odborne%20clanky/Skolni_zralost.aspx

Přehled řazení oblastí předškolních dovedností v dalším textu:

(kliknutím na název oblasti se přenesete níže na kapitolku, která je jí věnována)

Zraková paměť

Sluchové vnímání

Sluchová paměť

Řeč a slovní zásoba

Základy prvotního pojmového a logického myšlení

Předškolní znalosti a orientace v čase

Početní představa, předmatematické dovednosti

Prostorová orientace

Grafomotorika a vizuomotorická koordinace

Jemná a hrubá motorika

Něco pro leváky

Soustředění, pracovní výdrž, pracovní návyky

Sociální dovednosti a emoční zralost

Další užitečná literatura

Další informace a náměty na internetu

Jednotlivé oblasti s náměty pro jejich rozvoj:

ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

Nejde zde o ostrost zraku z hlediska funkčnosti samotného oka (která se řeší obvykle brýlemi), ale o komplexní proces zrakového vnímání, na kterém se především významně podílí příslušná mozková centra, která zrakové podněty zpracovávají. Na tom se zde podílí procesy analýzy, syntézy a diferenciací – obvykle všechny uvedené procesy (v různém poměru) jsou přítomny při procvičování níže uvedených aktivit a cvičení a všechny jsou pak důležité především při nácvičování čtení.

- skládání obrázků z drobných dílků – puzzle, rozstříhané pohlednice, fotky a jiné obrázky (dítě je může samo s dopomocí rozstříhat – cvičí se tím současně obratnost jemné motoriky)
- skládání různých mozaikových stavebnic (z barevných dílků se tvoří různé tvary podle předlohy apod.)
- hledání cesty bludištěm (buď ukazovat správnou cestu prstem, nebo může cestu kreslit a procvičovat tak i grafomotoriku viz níže)
- rozlišování figury a pozadí (bývá často i v dětských časopisech): vybarvování plošek podle značek čímž vynikne nějaký autory připravený obrázek, hledání obrázků ve změti čar, vyhledávání "ukrytých" věcí na obrázku, hledání překrývajících se obrazců, později třeba i některých písmen
- vyhledávání dvou shodných obrázků mezi více obrázky, které se liší vždy v nějakém v detailu
- vyhledávání drobných rozdílů na dvojici obrázků (je vhodné, když nejprve rozdíl představuje odlišný detail, později se jedná o drobný rozdíl mezi obrázky v jejich vodorovné a následně pak i svislé rovině).
- vyhledávání jednoho odlišného obrázku v řadě podobných obrázků (opět optimální je když se obrázky liší nejdříve detailem a až později i dílčími změnami ve vodorovné a následně pak i svislé rovině)
- hledání v časopise nebo novinách dohodnuté písmeno nebo nějaký znak - „Kolik takovýchto znaků/písmen dokážeš najít tady na té stránce (nebo v tomto článku) za minutu?“ apod. – dítě nemusí písmeno znát – jen si v dané chvíli správně zapamatovat jeho tvar)

Osvědčená literatura – pracovní sešity:

- *Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 3 do 5 let (1. díl), Bednářová Jiřina*
- *Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 4 do 6 let (2. díl), Bednářová Jiřina*
- *Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 5 do 7let (3. díl), Bednářová Jiřina*
- *Shody a rozdíly, Michalová Zdena*

ZRAKOVÁ PAMĚŤ

- hraní pexesa
- využití Kimovy hry - určitý počet předmětů, na které se dítě určitou dobu dívá, následně se předměty zakryjí a dítě řekne, co si zapamatovalo
- skládání dvojic obrázků podle předlohy, kterou po zhlédnutí schováme a pak necháme dítě obrázek skládat
- malování obrázku - postupné přidávání jeho částí, kdy si dospělý při dokreslování obrázek zakryje vždy nějak plochou (pevným papírem, pracovní podložkou apod.) - dítě má uhodnout, co na obrázku přibýlo

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Obdobně jako u zrakového vnímání zde nejde jen o správnou citlivost ucha pro vnímání zvuků a jejich frekvencí, ale především o zpracování zvuků v mozkových centrech. Zde se opět tréninkem procesů analýzy, syntézy a diferenciací dílčích zvuků postupně směřuje ke správnému rozlišování a zpracování zvuku hlásek (foném) ve slovech. Důležité je také cvičení správného vnímání rytmu (pro pozdější správné vnímání krátkých a dlouhých hlásek ve slovech) apod. To vše je pak později ve škole důležité především pro nácvik správného psaní.

- rozlišování různých zvuků (při zavázaných očích poznat zvuk sirek, peněz, klíčů, poznávání zvuků hudebních nástrojů, přírodních zvuků apod.)
- napodobování rytmu vytleskáním (říkadla, básničky)
- rozpoznání první hlásky ve slově (nejdříve určujeme samohlásky, až po jejich zvládnutí souhlásky; při zadávání vždy danou hlásku ve vyslovování zvýrazníme)
- rozpoznávání první hlásky: Pro práci použijeme předměty či obrázky. Obrázky jsou poskládány do řady vedle sebe a všechna slova začínají na stejnou hlásku. Dítě pojmenovává obrázky v pořadí zleva doprava a má poté za úkol nalézt společný znak všech obrázků, tzv. hlásku, na kterou všechna slova začínají. Snaží se vymyslet další slova, která začínají na danou hlásku.
- rozpoznávání první hlásky: Dítě poslouchá a rodič předřikává různá slova. Dítě zvedne ruku pouze tehdy, začíná-li slovo konkrétní, domluvenou hláskou.
- rozpoznávání první hlásky: Hledání obrázků, předmětů začínající konkrétní hláskou. Připravíme nejrůznější předměty či obrázky. Po vyhlášení konkrétní hlásky dítě vybírá z nabízených předmětů, obrázků ta, která začínají danou hláskou.
- hádanky s určováním hlásky - například: „Začíná to na S, je to zvíře a má to dlouhý chobot. Co je to?“
- rozpoznání poslední hlásky ve slově (nejprve samohlásku, až po zvládnutí případně i souhlásku; a opět je zpočátku velmi zvýrazníme)
- Pro práci použijeme předměty, či obrázky. Obrázky jsou poskládány do řady vedle sebe a všechna slova začínají na stejnou hlásku. Dítě pojmenovává obrázky v pořadí zleva doprava. Má za úkol nalézt společný znak všech obrázků, tzv. hlásku, na kterou všechna slova končí. Nejdříve pracujeme se

slovy končícími výraznou souhlásku, později zařazujeme méně znělou souhlásku a nakonec samohlásku.

- rozpoznání hlásky uprostřed slova - dítě se snaží správně určit, zda přednesené slovo obsahuje danou hlásku
- podobně (jako je uvedeno výše pro hlásky) pak rozpoznávání předem dohodnuté slabiky, kterou při přednesu, v počáteční fázi můžeme, můžeme zvýraznit
- rozdělování slov na slabiky - vhodné s vytleskáváním
- vymýšlení slov, začínajících na nějakou zadanou hlásku
- vymýšlení slov, která začínají na stejnou slabiku (KO-lo, KO-pačky, KO-loběžka...)
- vyhledání předmětů v místnosti začínajících na určitou slabiku nebo hlásku
- slovní fotbal (na poslední hlásku, slabiku)
- neverbální reagování na danou hlásku (například: domluvíme se, že každá hláška S nás probudí – takže ležící dítě, když ji v našem vyprávění uslyší, tak zvedne hlavu, nebo ruku; cvičí se tak současně i pracovní pozornost viz také k pozornosti níže)
- poznávání rozhláskovaných slov - nejprve trojhlásková (např. předřikáváme po hláskách: s-ý-r, d-ů-m, č-á-p,...atp., následně po zvládnutí kratší slova vícehlásková - například: m-á-m-a, d-o-m-a, a-h-o-j atp.)
- sluchové rozlišování (diferenciace):
- nabízení dvou různých nebo stejných slabik, kdy dítě musí určit, zda jsou stejné nebo odlišné
- nabízení dvou různých nebo stejných slov (i nesmyslných) a musí určit, zda jsou stejná nebo jiná (např. dos/doc, fon/lon, kůže/gůže...)
- Nahlas a zřetelně předřikáme dvojice slov: např. kos–koš atd. Dítě má poznat, zda se jedná o stejná či odlišná slova. Postupně aktivitu ztěžujeme použitím delších slov, která jsou obtížnější v rozlišení.

Osvědčená literatura – pracovní sešity:

- *Sluchové vnímání, Bednářová Jiřina Šimonovy pracovní listy č. 15 - rozvoj sluchového vnímání, rozlišování hlásek, slabik, slov*
- *Sluchové vnímání pro děti od 4 do 8 let, Nakladatelství Raabe*
- *Bystrozraký Filip, Vančurová Eva*

SLUCHOVÁ PAMĚŤ

- opakování krátkých úseků rýmů, písní, básniček, rozpočítadel
- zapamatování si prodlužující se řady slov ve větě (například. V zahradě rostou jablka. V zahradě rostou jablka a hrušky. V zahradě rostou jablka, hrušky a švestky. A tak podobně dále větu rozvíjíme).
- vyřizování jednoduchých vzkazů jednotlivým členům rodiny
- využití hry „Přijela tetička z Číny“ - Hráči k větě „Přijela tetička z Číny s kufrem, z kterého vybalila ...“ postupně přidávají slovo. Následuje další hráč,

který větu a první slovo zopakuje a k tomu přidá další slovo. A tímto způsobem pokračují ostatní a počet slov ve větě narůstá. Obměnou této hry může být úvodní věta: „Kdybych jel na pustý ostrov, tak bych si s sebou vzal...“

ŘEČ A SLOVNÍ ZÁSOPA

- vedení dítěte k vyprávění: o činnostech, které dělá, co vidělo, děj pohádky apod.
- přehrávání děje s maňásky, či loutkami, za které dítě mluví
- povídání nad obrázky, nechte dítě povídat o tom, co je vyobrazeno
- předkládání předmětů, obrázků nebo předřikávání názvu věcí – dítě říká, k čemu daná věc slouží
- dovyprávění krátkého příběhu nebo dokončení věty
- počítání slov v krátké větě (s jednoduchým vysvětlením, že věta se skládá ze slov, použít v závěru jednoduché příklady na větu o třech slovech)
- **má-li vaše dítě ještě problémy s výslovností, nebo pokud mluví nápadně špatně na svůj věk z hlediska stavby věty, slovní zásoby, konzultujte určitě tuto věc s odborným logopedem! V tomto věku již opravdu není nač čekat, pokud se řeč nevyvíjí dobře. Čím dříve se začne s nápravou, tím větší šance na zlepšení a minimalizaci problémů ve škole a v životě!**

ZÁKLADY prvotního POJMOVÉHO a LOGICKÉHO MYŠLENÍ

- trénujte souhrnné pojmenování věcí a činností podle společných podstatných znaků (tzv. nadřazené pojmy - kategorie) - od jednodušších k náročnějším kategoriím – např. ptáme se dítěte: „Rohlík, sýr, rýže, maso. – To všechno je? (správná odpověď v tomto věku může být: jídlo). Nejprve dáme dítěti jednoduchý příklad se správným řešením. Pak zadáváme podobné příklady pro jiné nadřazené pojmy, jako jsou například: zvířata, domácí zvířata, ovoce, zelenina, rostliny, stromy, keře, nářadí, sport, apod. Při dobrém pochopení můžeme zkoušet postupovat k pojmům, které jsou ve slovníku předškolního dítěte již méně obvyklá, jako například: nábytek, nádobí, apod.
- určování shod a rozdílů u dvojic slov - například: "Řekni, v čem se podobá švestka a hruška." (rostou na stromě, jsou k jídlu, ... správných odpovědí je obvykle je více). "A teď řekni, v čem se od sebe liší – v čem jsou rozdílné." (opět lze vyjmenovat řadu odlišných vlastností). "A teď zkus uhodnout, co je to obojí" (ovoce; viz již výše nadřazené pojmy)
- zařazování různých obrázků pod nadřazené pojmy (viz první odrážka)
- hádání předmětů podle vyjmenovaných podstatných znaků – "Myslím si věc. Má kola a zvonek a šlape se na ní". S dítětem se střídáme v roli popisujícího a hádajícího – učí se tak také samo vystihnout podstatné znaky a popisovat předměty (či osoby, zvířata, činnosti, ...)

- tvoření definic slov - například kočka: "Jak by jsi někomu vysvětlila, co je to vlastně kočka? - Někomu, kdo ji nikdy neviděl." (domácí zvíře, má čtyři nohy, je chlupatá, má fousky, chytá myši, pije mléko, apod.)
- vymýšlení slov opačného významu (antonyma) - např. velký - malý, těžký – lehký, tvrdý – měkký, ... postupně zkoušet těžší (bohatý – chudý, veselý - smutný, obtížný – snadný ...)
- vymýšlení slov stejného významu (synonyma) – je to pro předškoláky ještě obvykle dosti náročné – volte proto jednoduchá slova a dávejte předem srozumitelné příklady! - například: velký - vysoký, obrovský, mohutný ; malý - nevelký, drobný,
- přiřazování předmětů do dvojic nebo skupinek, které patří podle nějaké jejich vlastnosti k sobě - žádejte současně od dítěte vysvětlení, proč je takto přiřadilo
- řešení běžných situací, které by dítě v tomto věku už mohlo zvládnout ("Co uděláš, když ...?")
- třídění předmětů podle určitého hlediska (předměty třídíme podle barvy, velikosti, tvaru, materiálu atp. (můžou to být kostky, knoflíky, nitě geometrické tvary, perličky atd.) - různé varianty: "Najdi mně z těchto předmětů ty, které jsou ze dřeva a současně jsou kulaté" (postupně můžeme zkoušet přidávat více výběrových vlastností - například: hranaté, modré a ze dřeva atp. Jiná varianta hry na třídění: "Dej na samostatné hromádky předměty, které jsou stejné podle svého tvaru (pak opět třeba tvaru a současně i barvy - opět můžeme v případě úspěchu dítěte dělat hru více a více náročnou)

Osvědčená literatura – pracovní sešity:

- *Žvanda a Melivo- Stará Ester*
- *Šimonovy pracovní listy č. 4 - rozvoj myšlení a řeči*

PŘEDŠKOLNÍ ZNALOSTI A ORIENTACE V ČASE

- rozvíjení oblasti obecné informovanosti - práce s obrázkovými slovníky, dětskými encyklopediemi
- rozpoznávání a pojmenovávání předmětů, barev, geometrických tvarů, zvířat, rostlin, běžných nástrojů, činností atp.
- užití pojmů: dnes, zítra, hned, jindy, pozítří; orientace v týdnu, měsících, ročních obdobích
- zaměření se na znalost relativního trvání časových úseků (co je delší - jeden týden nebo sedm dní)
- rozvíjejte chápání sledu událostí - logického řazení děje v čase – využívejte vypravování, obrázkové příběhy můžete rozstříhat a nechat dítě správně seřadit apod.

POČETNÍ PŘEDSTAVA, PŘEDMATEMATICKÉ DOVEDNOSTI

Do značné míry se na přípravě pro zvládnutí matematiky podílí také cvičení pro zrakovou percepci, prostorovou orientaci, rozvoj pojmového a logického myšlení. Využívejte tedy také náměty, které zde uvádíme pro tyto oblasti.

- budování pojmů vedoucí k porovnávání, srovnávání a následně vytvoření představy množství (malý - velký; málo - hodně; krátký - dlouhý; široký - úzký; menší - větší; kratší - delší...)
- vedení dítěte k tzv. párovému přiřazování (k řadě kostek přidat další řadu o stejném počtu; k hrnečkům přiřadit lžičky apod.)
- vedení dítěte ke třídění (podle barvy, podle velikosti, podle účelu...)
- vedení dítěte k řazení předmětů podle velikosti, pojmenování toho, který prvek je nejmenší, největší
- při hře s kostkami, kuličkami, kamínky a podobně (vždycky za pomoci manipulace s předměty) upřesňování operace „přidej“ a „uber“, případně „kolik jich pak bude?“; u předškoláka úplně stačí, pohybuje-li se v počtu kolem pěti
- postřehování počtu: „Kolik ukazují prsty?“ - cílem je, aby je dítě nepočítalo stále po jedné, ale aby na první pohled označilo počet
- Postupně vedeme k počítání prvků ve skupině a k vytváření skupin s daným počtem prvků (- spočítej mi, kolik je tady kostek; udělej mi hromádku, na které budeš mít 4 kostky
- Využití her: Domino, Člověče nezlob

Osvědčená literatura – pracovní sešity:

- *Počítání soba Boba ,1—3.díl), Bednářová Jiřina*
- *Brzy budu počtářem, Věra Kárová*
- *Rozvíjíme početní představy I., II., Michalová Zdena*
- *Šimonovy pracovní listy č. 8 - rozvoj logického myšlení*

PROSTOROVÁ ORIENTACE

- nacvičování základních pojmů (nahore, dole, uprostřed, před, za, hned před, hned za, mezi, pod, vedle, u) za využití názorných pomůcek - pomocí uvedených předložek vést dítě k popisu polohy objektů vzhledem k vlastní osobě
- určování vzájemné polohy dvou různých objektů (např. pod stolem je židlička); rozhodování o vzájemné poloze dvou objektů (je - není něco v tašce)
- vyhledání věcí na obrázku s pojmy dole/nahore, vpravo/vlevo
- popisování cesty do obchodu, parku apod. s pojmy vpravo/vlevo.
- zakreslování jednoduchých obrázků podle diktátu (zakresli na výkres do pravého rohu nahoru míček...)

Osvědčená literatura – pracovní sešity:

- *Orientace v prostoru a v čase pro děti od 5 do 7 let, Bednářová Jiřina*

GRAFOMOTORIKA A VIZUOMOTORICKÁ KOORDINACE

- uvolňování ruky a rozvíjení elementárních grafomotorických dovedností
- při uvolňování postupujte od velkých tahů na velké ploše, kdy pohyb vychází z ramene, bude-li cvik zvládnut ve velkém, pokračujte v psacím pohybu vycházejícím z lokte, nakonec po zvládnutí vycházejte z pohybu v zápěstí a z pohybu vycházejících z prstů
- práce na papíru velkého formátu, nejméně A3, kreslit kruhy, rovné čáry ovály, oblouky s vratným tahem.
- nacvičování špetkovitého držení tužky pomocí „špetění“, tzn. jakoby solit mouku, písek pomocí palce, ukazováčku a prostředníčku; kreslit tak např. obrazce na táce, pískoviště apod.; možno využít trojhranné pastelky/ o větším průměru/ tužky Stabilo
- obkreslování podle předloh, dokreslovačky
- skládání kostek/lega/puzzlí/mozaiek podle vzoru
- kreslení přes průsvitný papír, přes fólii
- vyhledání obrázku ve zmeštané čarce a jeho obtažení
- sledování čáry prstem, pastelkou
- modelování, práce s hlinou, plastelínou
- využívání omalovánek/domalovánek

Osvědčená literatura – pracovní sešity:

- Rozvoj grafomotoriky, Bednářová Jiřina
- Mezi námi pastelkami (3-5 let, 1. díl), Bednářová Jiřina
- Co si tužky povídaly (4-6 let, 2. díl), Bednářová Jiřina
- Na návštěvě u malíře (5-7 let, 3. díl), Bednářová Jiřina
- Kreslení před psaním, Bednářová Jiřina
- Jedním tahem-uvolňovací grafomotorické cviky, Bednářová Jiřina, Šmarda Richard
- Šimonovy pracovní listy č. 5, 9 - grafomotorická cvičení
- náměty na uvolnění rukou - <http://www.jak-spravne-psat.cz/>
- Čáry, máry I., Michalová Zdeňka

JEMNÁ A HRUBÁ MOTORIKA

- K procvičování **jemné motoriky** je vhodné: modelování, vytrhávání z papíru, vystřihování, sestavování řetězu z kancelářských sponek, navlékání korálků, zapínání knoflíků, zipů, háčků, zavazování tkaniček, oblékání se, oblékání panenek.
- K procvičování **hrubé motoriky** je vhodné: překonávání určité vzdálenosti či překážky přeskokem, výskokem, skokem (přes lavičku, polštář apod.), udržování rovnováhy (přecházení po provaze položeném na zemi, hra na sochy), skákání po jedné noze, chytání a házení míče, skákání přes švihadlo, zvládnutí jednoduchého rytmického pohybu (vhodné je spojení určitého pohybu s říkankou nebo písničkou, s hudebním doprovodem)

LEVÁCI:

- Snažit se pořídít a využívat psací potřeby/pomůcky pro leváky (např. z řady Yoropen, Stabilo)

Literatura:

- Kuliferda a jeho svět - Nechte leváky drápat; Pracujeme s levákem v předškolním věku a další; Vodička Ivo

SOUSTŘEDĚNÍ, PRACOVNÍ VÝDRŽ, PRACOVNÍ NÁVYKY

- Pro rozvoj soustředění, pracovní výdrže u jedné úkolové činnosti, schopnosti vyrovnat se s drobným neúspěchem používejte materiály, které jsou uvedeny jako vhodné pro další zde uváděné oblasti.
- Účelem při tom je aby si dítě postupně zvykalo na takovéto úkolové situace a učilo se v nich neodbíhat k jiným činnostem a snažit se pracovat až do ukončení úkolu.
- Zadávejte proto dítěti jen tak časově „dlouhé“ úkoly, jaké je aktuálně dítě zvládnout! Snažte se předejít tomu, že budete pracovat sice déle, ale za cenu různého odbíhání dítěte od úkolu. – Dítě by takto bylo podporováno v nežádoucím návyku!
- Do konce dovedený krátký úkol má mnohem vyšší hodnotu než delší čas věnovaný procvičování, ale s různým přerušováním, odbíháním a případně i nedokončením započaté práce.
- Snažte se vždy dítěti předem avizovat, kolik toho chcete procvičit. Někdy je to možné ukázat názorně na počtu příkladů (třeba jedna stránka s obrázky na hledání rozdílů apod.), někdy je potřeba vymezit váš časový plán jiným, pro dítě srozumitelným způsobem. Chce-li pak dítě pokračovat dál a jeho pozornost je stále kvalitní, nic tomu nebrání – do její únavy a výraznějšího kolísání.
- Schopnost soustředění na jednu činnost a vůle k dokončování započatých úkolů jsou také do značné míry dovednosti, které lze trénovat, i když jsou značně závislé také na neuropsychické vyzrálosti dítěte, kterou je potřeba respektovat (viz třetí odrážka)

- Učte také dítě rozlišovat postupně mezi zcela volnou hrou a úkolovou činností (buť prováděnou hrovou formou) a
- Trénujte dítě v samostatnosti - ukládání si svých věcí a hraček, příprava baťůžku do školky, oblékání se apod.

SOCIÁLNÍ DOVEDNOSTI A EMOČNÍ ZRALOST

- trénujte dítě ke zvládnutí odloučení se od rodičů
- trénujte dítě k sebekontrolě a schopnosti odložit bezprostřední splnění svých přání
- posilujte schopnost dítěte zvládat vlastní emoce (vztek, zlost..)
- vedťte dítě k respektování jiné („nerodičovské“) autority
- umožněte dítěti dostatečný pobyt v kolektivu vrstevníků a vedťte jej ke spolupráci s ostatními dětmi
- trénujte dítě v dodržování stanovených pravidel chování; pravidel hry apod.

Další užitečná literatura:

- *Jak připravit dítě do první třídy*, Kutálková D.
- *Mezi námi předškoláky*, Bednářová, J.
- *Než půjdeš do školy 1., 2.*, Opravilová, E., Filcík, G.
- *Jednou budu školákem*, Jullienová, M., Marchalová, M.
- *Zábavná cvičení, hlavolamy a bludiště*, Krumphanzlová, V.
- *Sada „Hrajeme si s Filipem“*
- *Sada „Zábavný blok předškoláka“*
- *Pracovní listy Logico Piccolo: Připraven ke startu - Tvary-vzory-množství; Pozorování -Odhalování - Vyprávění; Dívej se a přemýšlej! Oko a ruka; Prostorové vnímání; www.mutabene.cz*
- *Mini LÜK www.mutabene.cz <http://www.mutabene.cz>*
- *Kuliferda a jeho svět: Pro domácí přípravu šikovných dětí 4-6 let; Pro rozvoj dětí při poznávání světa 5-7 let; Co má vaše dítě umět a znát, než půjde do školy; Ověřování školních předpokladů dětí 6-7 let; Pro rozvoj školní zralosti u dětí MŠ; www.rabe.cz*
- *Edice CD ROM „Chytré dítě“ - hry pro rozvoj vnímání, myšlení a řeči (kompletní nabídka výukových programů na <http://www.jablko.cz/hry>)*

Použitý zdroj:

Pedagogicko-psychologická poradna, Žižkova 3, Nový Jičín

web: www.pppni.cz